

RIJEČ UREDNIKA

Poštovane čitateljice i poštovani čitatelji,

predstavljamo novi broj časopisa *Poredbeno pomorsko pravo = Comparative Maritime Law* koji se neprekinuto objavljuje od 1958. godine te već desetljećima nosi ulogu važnog znanstvenog foruma za promicanje i razvoj pomorskog prava i prava mora.

Na početku ovog uvodnika s tugom se opraštamo od našeg nezaboravnog akademika Jakše Barbića koji je od 2022. godine pa sve do svoje smrti obnašao dužnost glavnog urednika ovog časopisa. Njegov nas je odlazak zatekao u završnoj fazi pripreme ovog broja kada su već bili odabrani svi prilozi, a znanstveni radovi prihvaćeni za objavljivanje nakon zaključenog recenzijskog postupka. Stoga ovo izdanje nedvojbeno zaslužuje da ga potpišemo njegovim imenom. U ulozi glavnog urednika časopisa *Poredbeno pomorsko pravo = Comparative Maritime Law* akademik Jakša Barbić nesebično je dijelio svoje veliko znanje, bogato uredničko iskustvo, sposobnost i znanstveni autoritet. Njegova predanost, izvrsnost i vizija ostavljaju dubok trag u svima nama koji smo imali privilegij s njime surađivati te ćemo ih istim žarom nastaviti ugrađivati u daljnji razvoj našeg časopisa. Duboko zahvaljujemo akademiku Jakšu Barbiću na njegovu neumornom doprinosu i entuzijazmu koji će nam biti trajna inspiracija.

Ovo izdanje sadržava tri izvorna znanstvena rada, jedno prethodno znanstveno priopćenje te dva pregledna znanstvena rada posvećena aktualnim temama iz područja pomorskog i transportnog prava, prava osiguranja i međunarodnog prava mora. Svi su prilozi prošli strogi postupak dvostruke anonimne međunarodne recenzije te su kategorizirani u skladu s pravilima časopisa koja su u potpunosti usklađena s domaćim i međunarodnim znanstvenim standardima vrednovanja znanstvenih radova. Teme obrađene u ovom broju zastupljene su na hrvatskom i engleskom jeziku.

U dijelu radova na hrvatskom jeziku ističemo suautorski rad dr. sc. Božene Bulum, Ksenije Ostojić, mag. iur., LL.M., i izv. prof. dr. sc. Marije Pijace pod naslovom »Porez po tonaži broda – primjenjivo hrvatsko pravo i pravo Europske unije« u kojem autorice obrađuju trendove premještanja središta upravljanja brodarstvom u državama s povoljnijim poreznim uvjetima radi ostvarivanja povoljnijih poreznih učinaka, što dovodi do pada važnosti tradicionalnih europskih pomorskih centara. Naročita se pozornost posvećuje porezu po tonaži kao zajedničkoj mjeri država članica Europske unije za očuvanje europskog brodarstva i nacionalnih registara. U radu se analiziraju pravni izvori Europske unije i

Republike Hrvatske koji uređuju ovaj porez te se daju prijedlozi za njihovo unaprjeđenje. Ocjenjuje se i funkcioniranje sustava poreza po tonaži u aktualnim uvjetima poslovanja u brogarskom sektoru.

Sličnom problematikom, premda iz drugačije perspektive, bavi se i suautor-ski rad dr. sc. Petra Kragića i Diane Jerolimov, dipl. iur., pod naslovom »Povijest oporezivanja dobiti brogarskih društava u Republici Hrvatskoj i prijedlog izmjena propisa« koji prikazuje povijest oporezivanja dobiti brogarskih društava u Republici Hrvatskoj, od izuzeća od oporezivanja prema Pomorskom zakoniku iz 2004. do uvođenja poreza po tonaži 2013. godine. U radu se analiziraju učinci poreznog režima na financijsku stabilnost brogarskih društava i preživljavanje tržišnih kriza, kao i prijedlozi izmjena prije ponovnog odobrenja Europske komisije za hrvatski režim poreza po tonaži. Autori razmatraju i postavljaju pitanje je li porez po tonaži dovoljna potpora europskom brodarstvu da bi mogao konkurirati na svjetskom tržištu s azijskim gospodarstvima ili je potrebno donijeti nove mjere za cijeli pomorski segment kako europsko brodarstvo ne bi dugoročno doživjelo sudbinu europskih brodogradilišta koja su pokleknula u natjecanju s azijskim brodogradilištima.

U radu pod naslovom »Pravna regulacija polaganja prekograničnih podmorskih kabela i cjevovoda u Republici Hrvatskoj u odnosu na odredbe Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982.«, autora nasl. doc. dr. sc. Ivica Kindera, analizira se usklađenost hrvatskih propisa o podmorskim kabelima i cjevovodima s odredbama Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982. Autor pritom ispituje odnosne odredbe Konvencije iz 1982. i mišljenja pravnih pisaca, uspoređujući pravne režime cjevovoda i kabela te pravni režim epikontinentalnog pojasa u korelaciji s proglašenjem isključivog gospodarskog pojasa Republike Hrvatske iz 2021. U radu se utvrđuju pravne praznine, osobito izostanak obveze Republike Hrvatske u davanju odobrenja za bušenja u svojem epikontinentalnom pojasu, te se predlaže dopuna Pomorskog zakonika i podzakonskih propisa. Autor zaključuje kako je suradnju s drugim državama u sklopu Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982. korisno nadopunjavati partnerskim odnosom s investitorima i operaterima podmorskih kabela i cjevovoda.

Među radovima na engleskom jeziku ističemo rad izv. prof. dr. sc. Franka Stevensa, istaknutog međunarodno pomorskopravnog stručnjaka, pod naslovom »The Ever Given: Potential Liabilities and Insurance Cover«. Rad se bavi pravnim pitanjima nastalim zbog nasukavanja broda »*Ever Given*« u Sueskom kanalu 2021. godine, uključujući osigurateljno pokriće za štetu na trupu broda, nagradu za spašavanje te valjanost ugovora o spašavanju. Također se razmatra

odgovornost za kašnjenje u pomorskom prijevozu robe i učinci zajedničke havarije koju je proglasio vlasnik »*Ever Given*«. Ovaj članak analizira sva ta navedena pravna pitanja, prvenstveno iz perspektive engleskog prava, uzimajući u obzir i druge pravne sustave tamo gdje je to relevantno.

Autor Zoran Tasić, mag. iur., u rad »*Legal Issues of the Allocation of Risk in Shipbuilding Contracts in the Light of Technological Innovation*« razmatra raspodjelu rizika u ugovorima o gradnji brodova s novim (modernim) tehnologijama, uključujući motore s dvostrukim gorivom, alternativna goriva, dekarbonizaciju i mehaničke jarbole. U radu se naročita pozornost posvećuje nepoznatim rizicima koje donose nove tehnologije primijenjene u gradnji suvremenih brodova, međunarodnim standardima za takve tehnologije koji su još u fazi postupnog razvoja te pitanjima podjele rizika u gradnji broda, osobito u kontekstu nedovoljno testiranih tehnoloških inovacija. Razmatraju se i mogući pravni problemi zbog nepravilne raspodjele rizika, poput primjene ugovorne kazne tijekom probnih vožnji, naručiteljeva odbijanja broda, raskida brodograđevnog ugovora te garantne reklamacije zbog nedostataka u primijenjenoj novoj tehnologiji ili kašnjenja s isporukom. Ističe se i važnost ugovora o gradnji broda za raspodjelu rizika između brodograditelja i naručitelja u slučaju nedostataka u projektu.

Rad Ante Vojkovića, mag. iur., pod naslovom »*A Legal Analysis of Pollution Damage Claims in the Case of Pollution by Oil and Bunker Oil: Understanding the International Regulatory Framework and the Specifics of the Croatian Legal System*« analizira međunarodni pravni okvir onečišćenja uljem prema Međunarodnoj konvenciji o građanskoj odgovornosti za štetu zbog onečišćenja uljem iz 1992. i Međunarodnoj konvenciji o građanskoj odgovornosti za štetu zbog onečišćenja pogonskim uljem iz 2001., uspoređujući njihove sličnosti i razlike, osobito u vezi s ograničenjima odgovornosti brodovlasnika. U radu se posebno obrađuju specifičnosti hrvatskog pravnog sustava te se daju primjeri iz domaće i strane sudske prakse.

Uz znanstvene članke, ovaj broj časopisa također donosi i odabrane sudske presude autorice dr. sc. Vesne Skorupan Wolff, kao i prikaze novih stručnih izdanja – knjige *Pomorsko pravo za zapovjednika broda*, autora prof. dr. sc. Ranke Petrinović i izv. prof. dr. sc. Nikole Mandića, koji je priredila prof. dr. sc. Petra Amžić Jelovčić te knjige *Hrvatsko pomorsko dobro – Geneza nereda & Prijedlog rješavanja*, autora Branka Kundiha, dipl. iur., koji je izradila izv. prof. dr. sc. Iva Tuhčan Grgić. Svaka od navedenih knjiga jasno i sustavno prikazuje pravni okvir obuhvaćene tematike, a autori u njima dijele svoje opsežno pravno znanje, čime čitateljima olakšavaju dublje razumijevanje obrađivanih pitanja.

Na kraju, u ovom broju časopisa objavljujemo i tematsku bibliografiju iz područja pomorskog prava. Autori bibliografije su Aleksandra Čar, mag. spec., viša knjižničarka i Jakov Sinovčić-Perković, mag. bibl. Bibliografija obuhvaća referencije odabranih članaka i radova objavljenih u domaćim i inozemnim znanstvenim i stručnim časopisima te knjiga i poglavlja u knjigama u izdanju hrvatskih i inozemnih nakladnika, stvarajući cjelovit pregled recentnih kretanja i istraživanja u ovom specijaliziranom području.

Sigurni smo kako će obrađene teme nadahnuti daljnja znanstvena istraživanja i doprinijeti dubljem razumijevanju ovog pravnog područja koje je složeno, zahtjevno, ali iznimno važno za pomorske zemlje i njihova gospodarstva. Zahvaljujemo autorima na njihovim vrijednim priložima, recenzentima i urednicima na uloženom trudu te svima koji su svojim angažmanom pridonijeli pripremi ovog izdanja časopisa. Vjerujemo kako će sadržaj ovog broja našim čitateljima, suradnicima i svim istraživačima pružiti ne samo vrijedan izvor znanstvenih i stručnih informacija, nego i poticaj za nova promišljanja, suradnju te daljnja znanstvena postignuća za dobrobit pomorskog prava i prava mora.

Također, na samom kraju ovog uvodnika osobito nam je čast i zadovoljstvo izvijestiti kako je Jadranski zavod Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 2025. godine proslavio osamdesetu obljetnicu svojeg djelovanja. Povodom ove važne obljetnice pripremljena je prigodna monografija koja uz sažeti povijesni prikaz nastanka Zavoda donosi i pregled njegove misije, vizije i ključnih postignuća. U publikaciji su dokumentirana iznimna dostignuća u kodifikaciji hrvatskog pomorskog prava i izradi međunarodnih ugovora, rezultat višedesetljetnog rada generacija znanstvenika i suradnika Zavoda. Predstavljeni su zaslužni znanstvenici koji su svojim radom oblikovali razvoj Zavoda, njegova bogata izdavačka djelatnost, s posebnim naglaskom na časopis *Poredbeno pomorsko pravo* = *Comparative Maritime Law*, te knjižnica Jadranskog zavoda Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti kao jedinstvena specijalizirana knjižnica za pomorsko pravo i pravo mora u Republici Hrvatskoj. Prikazana je i plodna suradnja Zavoda s međunarodnim organizacijama, državnim tijelima, znanstvenim institucijama u zemlji i inozemstvu, gospodarskim subjektima i strukovnim udrugama, kao i pregled znanstvenih i stručnih projekata, skupova, priznanja i nagrada koje je Zavod stekao u svojem dugogodišnjem radu.

Prof. dr. sc. Dorotea Ćorić, zamjenica glavnog urednika